

Doktori (PhD) értekezés tézisei

**Család és szomszédság a Magdolna
negyedben**

Gettó-e a szegregátum?

Dr. Balázs András

Témavezető: Dr. Krémer Balázs

DEBRECENI EGYETEM

Humán Tudományok Doktori Iskola

Szociológia és Társadalompolitika Doktori Program

Debrecen, 2020.

1 Az értekezés célkitűzése, a téma körülhatárolása

A szegregáció problémája a társadalomtudományokban hagyományosan, “paradigmatikusan” a városszerkezetek kutatásának mára módszertanilag is igen beérett témaköre. A szegregáció szociológiában használatos fogalmának megalkotása a Chicago-i városszociológiai iskola egyik kulcsfigurája, Ernest Burgess nevéhez kapcsolódik. Burgess a Robert Park által felvázolt koncentrikus övezetes sémát fejlesztette tovább azzal a megállapítással, hogy az övezetek gyűrűin belül is elkülöníthetők sajátos lakóterületek, amelyek mind építészeti-urbanisztikai adottságaikban, mind az ott élők szociológiai összetételében markánsan eltérnek a környezetüktől (Park – Burgess 1984). Mindez a klasszikus rétegződésméletek kiegészítése azzal a megfigyeléssel, hogy a társadalmi csoportokhoz és osztályokhoz tartozás a települési térszerkezetekben is megjelenik.

A Chicago-i iskola gondolkörében az építészeti és társadalmi sajátosságok összekapcsolásánál a telekárak bírtak döntő jelentőséggel. A szegregációs kutatások módszertanában Parkhoz hasonlóan Burgess is a telekáraknak tulajdonít meghatározó szerepet. Miközben azt felételezhetjük, hogy a városon belül valamilyen irányban haladva a telekárak folytonosan változnak, aközben előfordulnak olyan helyzetek is, amikor az adott utca egyik oldalán az egységnyi területre vetített telekárak lényegesen (tehát nem folyamatosan) eltérnek a másik oldal telekáraitól. Ezekben az esetekben utcaszinten is körülrajzolhatóak azok a zárt földrajzi egységek, amelyek “kilógnak”, nagymértékben különböznek a környezetükben megfigyelhető telekértékektől.

Az eredeti Burgess-i elképzelésekben tehát a szegregátum olyan “földrajzilag körülírt zárványokat” jelentett, ahol a zárvány telekárjai – akár felfelé, akár lefelé – szignifikánsan eltérnek a megszokottól. A “zárvány-szegregátum” e felvetésben majdhogynem absztrakciós művelet: a kutató a kiugró értékek alapján meg tudja jelölni az átlagtól eltérő területrészeket. Abból azonban, hogy mit rajzol körbe a térképen, még semmi sem következik arra nézve, hogy a meghúzott határok társadalmi elkülönülésben, kapcsolatokban is megmutatkoznak-e.

Létezik ugyanakkor a szegregációnak egy másik, alapvetően emberi jogi dimenziója is, amely napjainkban legalább annyira hangsúlyosan van jelen a tudományos közegben, mint a városszociológiai megközelítés. Martin Luther King – és nyomában az emberi jogi mozgalmak számos képviselője – a szegregáció fogalmát a diszkrimináció, a hátrányos megkülönböztetés szinonimájaként használta. Nem véletlen, hogy a feketék polgárjogi

küzdelme a “No more segregation!” jelszót tette a mozgalom egyik meghatározó követelésévé.

Ha a szegregáció kétféle fogalmát egyszerre vonatkoztatjuk ugyanarra a területre, akkor azt feltételezzük, hogy a „ceruzával körberajzolt” részen homogén lakosságot találunk, amely – a telekárkülönbség mellett – karakterisztikusan meghatározza az ott élők társadalmi státuszát. Erre a sajátos településrésze és lakóira eltérő társadalmi és jogi bánásmód vonatkozik: a környezetükhöz képest pozitív vagy negatív előjogok, privilégiumok birtokosai vagy elszenvedői. Ezek a – Martin Luther King-i értelemben főként – “negatív előjogok”, diszkriminatív bánásmódok olykor képesek tényleges falakat húzni, máskor a fizikai zártságánál enyhébb, szimbolikus határokat emelnek.

Az utóbbi évek hazai szociológiai és antropológiai irodalmában azonban a szegregáció jelentéstartalmai valamelyest összecsúsztak. Amikor a kutatók iskolai elkülönítésről beszélnek, akkor a városszociológiai értelemben vett földrajzi szegregáció csupán háttérismeretként szolgál. Bár a beiskolázási és más közszolgálati körzethatárok valóban képesek „falakat húzni”, a fogalommal elsősorban a diszkriminációra utalnak.

A városszociológiai kutatásokban a lakóövezetek vizsgálatakor lényegében eltűnt az elitek, a “káderdülők”, a „vidéki rózsadombok” lakóterületi elkülönülésének leírása. Hasonlóan keveset tudunk a munkásnegyedekről, a rác vagy sváb többségű településekről, a Józsefvárosból száműzött vigalmi negyedek világáról. Maga a szegregátum többnyire a modern településfejlődés során kialakult újabb “cigánytelepek”, nyomortelepek megnevezéseként vált általánossá.

Ez a fogalomhasználat egyértelműen a Burgess-i hagyományokat követve, az abból kifejlődött módszertani apparátusokat alkalmazva írja körül az egyes szegregátumok térképekre rajzolható határait. E térképeken elhatárolható lakóövezetekhez szokássá vált hozzágondolni a cigányságot sújtó diszkriminációt, “gettó-jelleget” is, mint a telepek és telepszerű képződmények lakóinak szociológiai karakterén túlmutató szegregációs sajátosságot.

Jelen dolgozat alapvető kérdése, hogy a településszociológiai, rétegződéelméleti alapon meghatározott szegregátumok egyben képletes vagy valós falakkal körbekerített gettóként működnek-e. Vajon a kirekesztés hagyományos dimenziói találkoznak-e a szegregációs határokkal, a „kirekesztettség” a földrajzi térben is láthatóvá teszi-e a társadalmi egyenlőtlenségeket. Másképpen fogalmazva annak kiderítésére vállalkoztam, hogy az adott

szegregátum az ott élők számára csupán lakóhelyként (otthonként, alvóhelyként) funkcionál vagy az érintettek diszkriminatív módon, mintegy életük egészében is be vannak zárva e területekre.

Annak eldöntésére, hogy a szegregátumok zárt gettók-e, a legadekvátabb eszköznek a hálózatok kutatása tűnik. Ha a kapcsolatrendszerek határai megegyeznek a szegregátum földrajzi határaival, akkor ez megerősíti a településrészekhez kötődő gettóképzeteket is. Amennyiben viszont a kapcsolatok jelentős hányada túlnyúlik a földrajzi határokon, akkor mindez a gettó-jelleget cáfoló tényként értelmezhető.

A fizikai mozgások és mobilitások megfigyelése szintén alkalmas lehet a gettó-jelleg érvényesülésének tesztelésére. Amennyiben igazolható, hogy az emberek alapvetően a szegregátum határain belül mozognak (vásárolnak, udvarolnak, házasodnak, keresnek munkát stb.), akkor ez alátámasztja a gettó-jelleg mellett szóló érveket. Abban az esetben viszont, ha a napi mozgások és életesemények túlnyúlnak a földrajzi határokon, akkor a Burgess-i értelemben vett szegregáció ugyan megfelelően írja le a társadalmi jelenséget, ám a gettó-jelleg szegregációs képzetei árnyalandóak.

A nyugat-európai, észak-amerikai nagyvárosok kiterjedt, területileg egybefüggő, homogén etnikai összetételű szegénynegyedeivel szemben Budapesten csupán szegregátumszerű kerületrészeket találunk (Ladányi 2005). A kétezres évek városrehabilitációs programjainak hatására a főváros „történelmi szegénynegyedei” még inkább fragmentálttá váltak, széttöredeztek.

Az utcacsoportokban, bérházcsoportokban koncentrálódó szegény családok esetén a fizikai elszigeteltség helyett a formális és informális kapcsolatok arányeltolódása, az intézményen kívüliség látszik a legfontosabb egyenlőtlenségi tényezőnek. A hivatalos világból kiszorult rétegek számára az írásbeliség, a kontraktuális ügyletek helyett szokásrendiségek, emberi kötelek látják el az intézmények rendeltetéseit. Így a mozgások és mobilitások feltérképezése mellett a kapcsolathálózat jövedelemszerzési és gazdálkodási, valamint fogyasztási szokásokra gyakorolt hatását is vizsgálom.

A kutatás „gyakorlatias kérdése” tehát az, hogy miközben a Magdolna negyeden belül meghatározhatóak azok a bérház- és utcacsoportok, amelyek ingatlanpiaci értékük és társadalmi összetételük alapján elkülönülnek Józsefváros más területeiről, a kerületrész egésze szegregátumnak tekinthető-e. Ha a köznyelvben – és a szakirodalom egy részében – a Magdolna negyed „szimbolikus gettóként” jelenik meg (György 2009, 2012), akkor az itt élők

világa „*belülről vagy kívülről zárt térként*” írható-e le: az emberek hétköznapi életükben elhagyják-e lakókörnyezetüket vagy kapcsolataik a szegregátum határai közé szűkülnek be, a „kívül lakók” averziókkal viszonyulnak-e a „bent élőkhez”, kapcsolati és kommunikatív hálózataikból kirekesztik-e a kényszerű szomszédságot. Értekezésem kapcsolódó felvetése, hogy kirekesztettség állapotában milyen szokásrendek, közösségi rutinok töltik be a társadalmi intézmények szerepeit.

Bízom benne, hogy a fővárosi roma szegény családok kapcsolati mintázatainak bemutatása közelebb vihet a határok átjárhatóságát érintő kérdések tisztázásához. Erre utal dolgozatom Michael Young és Peter Willmott klasszikusára¹ reflektáló címe: Vajon a család vagy a tágabban értelmezett „nagyháztartási együttműködések”, a rokonság vagy az angolul a környéket és közösséget is magában foglaló szomszédság (neighbourhood) jelenti-e az élet kereteit. Disszertációm célkitűzése a fenti kérdések megválaszolása.

Kutatási kérdések

Kutatási kérdéseim a Magdolna negyedben élő roma szegény családok társadalmi kapcsolatainak feltárására irányulnak. A doktori értekezés ambíciója a következő kérdéskörök áttekintése:

- Kutatásom során elsősorban arra keresem a választ, hogy az itt fellelhető mikroszegregátumoknak léteznek-e leírható kapcsolathatárai: van-e átjárás földrajzi és társadalmi értelemben, illetve a megismert kapcsolathatárok mennyiben etnikus természetűek.
- A kapcsolatszerkezetre irányuló kérdésekkel megpróbálom tisztázni, hogy az itt élők számára a negyed lakóhely, „logisztikai központ” vagy az élet olyan kerete, ahonnan a hétköznapiakban csupán korlátozott a kijárási lehetőség: a társadalmi határok lezártak vagy a lakóövezeti elkülönülés dacára is szabadon átjárhatóak.
- Kutatásom arra a kérdésre is kiterjed, hogy az érintett kerületszervezetekben található szegregátumszerű utca- és bérházcsoportok – külön-külön vagy együttesen – nevezhetőek-e közösségnek. Az itt élő családok és háztartások között létezik-e bármilyen életszervezési együttműködés.

---

¹ Young, M. – Willmott, P. (1999): Család és rokonság Kelet-Londonban, Új Mandátum Kiadó, Budapest

- Kísérletet teszek annak a leírására is, hogy az érintett háztartások között felismerhető-e bármilyen hierarchia vagy munkamegosztás, megpróbálom számba venni a hétköznapi élet formális és informális kötelékeit. E dolgozat központi kérdése, hogy a kirekesztettség állapotában milyen közösségi rutinok és szokásrendek töltik be a hiányzó társadalmi intézmények rendeltetését.
- A roma szegény családokra jellemző több generációs együttélés hiánykompenzáló szerepének megismerésén túl a rokonsági kapcsolatok kiterjedtségét is kutatom. Igyekszem megvizsgálni, hogy a nagycsaládok együttműködése milyen hatást gyakorol az egyes részcsaládok hétköznapi életvitelére.
- Hasonlóképpen foglalkoztat, hogy a nők és férfiak kapcsolatszerkezetében tapasztalhatóak-e eltérések, a fővárosi tömbrehabilitációk kínálnak-e valós lehetőséget a társadalmi párbeszédre. A bérlakástömbök térszerkezetének leírásával a magán és közösségi élet sajátosságainak bemutatására törekszem. A munkahelyi-iskolai, illetve a rokonsági-szomszédsági kapcsolatokat normaalkító szerepük szempontjából is elemzem.

2 Az alkalmazott módszerek vázolósa

A kutatás során elsősorban a „puhább“, megértő módszerekre támaszkodom. A dolgozat „sorvezetőjét“ jelentő félig strukturált interjúkat a részt vevő megfigyelés, valamint a kapcsolati és fogyasztási naplók eszközeivel egészítem ki.

Az alapvetően kvalitatív, antropológiai-etnográfiai jellegű módszertannal nem csupán a Magdolna negyed „egzotikumában” kívánok elmélyedni, hanem általánosítható kérdéseket igyekszem felvetni a szegregáció jelenségéről, az itt élők kapcsolatrendszeréről és gazdálkodási szokásairól.

Félig strukturált interjúk

Az elmúlt közel négy évben hetente 1-2 napot töltöttem a kutatási területemen, amely időszak megközelítőleg 3-400 óra megfigyelést, beszélgetést, adatgyűjtést, összességében legalább 2-300 emberrel való találkozást eredményezett. A kutatás kezdetétől számítva 50 félig strukturált interjút készítettem. Az egyes témacsoportokhoz szabott 10-12 nyitott kérdés az interjúalanyok kapcsolatszerkezetére, jövedelemszerzési és gazdálkodási, valamint

fogyasztási szokásaira fókuszált. A kapcsolathálózat feltárásán és a napi érintkezések rögzítésén túl a bejárt földrajzi távolságokra is rákérdeztem. Az interjúk felvétele alkalmanként egy-másfél órát vett igénybe.

A kutatás alanyai a vizsgált kerületrészekben élő 18 és 58 év közötti, maximum nyolc általános iskolai, illetve szakmunkás végzettségű személyek, akik valamennyien a nukleáris családnál nagyobb háztartásban élnek. Interjúalanyaim kiválasztása során a hólabda módszert használtam: Mivel a kérdezettek jellemzően saját ismeretségi körükből ajánlottak további beszélgetőpartnereket, így a megszólalók egy része egymással rokonsági-szomszédsági viszonyban áll.

A hipotézisként megfogalmazott csoportszintű izolálódást és a hatásukra létrejövő megélhetési stratégiák sajátosságait kétféle további csoport megkérdezésével ellenőrzöm: A leromlott állapotú önkormányzati bérlakásokban élők jövedelemszerzési és gazdálkodási szokásait az őket kiszolgáló kisboltok dolgozói, valamint a családokat segítő szociális szakemberek, pedagógusok is megerősítették.

A nemi szerepek feltételezett különbözősége miatt interjúalanyaim kiválasztásakor a női-férfi arányok kiegyenlítetttségére törekedtem. Józsefvárosban és Belső-Ferencvárosban készült félig strukturált interjúimat 2015 szeptemberétől rögzítettem.

Részt vevő megfigyelés

A földrajzi és társadalmi határok átjárhatóságára tematikusan rákérdező félig strukturált interjúk verbális információit a részt vevő megfigyelések során keletkezett terepnaplóm tanulságaival vetem össze. Beszélgetőtársaimat napi mozgásaik feltérképezése érdekében gyakran hosszú órákon át kísértem. Sétáink alkalmával igyekeztem megfigyelni és rákérdezni az útközbeni – akár csak a köszönések erejéig realizálódott – kapcsolatok természetére, a szorosabb és felszínesebb érintkezések sajátosságaira.

Hasonlóan tettem a jövedelemszerzési és gazdálkodási szokások felmérése során is: interjúalanyaim egy részét hétköznapi bevásárlásaik és munkakeresési próbálkozásaik alkalmával is követtem. A háztartási stratégiák számba vétele mellett az álláskeresői és vállalkozási taktikák jellegzetes típusainak megfigyelésére összpontosítottam.

Állandó interjúalanyaim esetében az egyes személyek által bejárt földrajzi távolságokat szintén a terepnaplóban vezettem, a jellegzetes mozgástípusokat, „akciórádiuszokat” térképen is ábrázolom. A kapcsolatszerkezet és a társadalmi határok leírása érdekében 15 ember teljes kapcsolatrendszerét, mintegy ezer érintkezést vizsgáltam meg.

Kapcsolati és fogyasztási naplók

A beszélgetőpartnereim közül 10 személyt kapcsolati, illetve fogyasztási napló vezetésére is felkértem. Az erre vállalkozók egy héten keresztül napi érintkezéseik mellett vásárlásaikat és azok helyszíneit is feljegyezték. Az érintetteket arra instruáltam, hogy költségeik rögzítése során ne csupán az egyes tételekhez kapcsolódó összegeket, hanem a felmerülő cserék, szívességek és baráti meghívások alkalmait is írják le. Utóbbiakból az egyirányú kiadások mellett a közösségen belüli kölcsönösségek és viszonyosságok szokásai, az informális kölcsönök törlesztési gyakorlatai is megismerhetők.

A kapcsolati és fogyasztási naplók alkalmazása az interjúk és a részt vevő megfigyelések során szerzett információk pontosításában segített. A kapcsolati naplók részletesebb képet nyújtottak a kapcsolathálózat méretéről (hány fő alkotja a kapcsolati hálót), összetételéről (szociodemográfiai jellemzők), valamint a kapcsolatok funkciójáról és „erősségéről”.

Bár a naplók vezetése olykor elmaradt, máskor csupán utólag került rekonstruálásra, a rögzített információk mégis tükrözik az adott személy kapcsolati prioritásait. Mivel az „utólagos rekonstrukciók” esetén a megkérdezettek jellemzően az érzelmileg meghatározó érintkezéseiket elevenítették fel, ezek az alkalmak betekintést engedtek a bizalmi viszonyok természetébe is.

Elemzési módszerek

Az interjúk és egyéb források feldolgozásakor az esetszintű megértésre törekedtem: eleinte interjúalanyaim hétköznapi mozgásait és kapcsolattípusait kívántam megismerni. Később az egyes individuális interjúkból a háztartások és rokonsági rendszerek működési logikájára általánosan érvényes következtetéseket próbáltam levonni.

Mivel egyszemélyes, kvalitatív eszközökkel a Magdolna negyed egészét reprezentatív módon felmérni képtelenség, ezért kutatásom során a közösségek struktúráját és működésük dinamikáját helyeztem a vizsgálat középpontjába. Míg a hálózat kutatások hagyományosan a kapcsolatok kiterjedtségére és intenzitására koncentrálnak, addig saját kutatásomban azok tartalmi elemzése is hangsúlyosan megjelenik.

Az interjúk és a részt vevő megfigyelés során szerzett információkat a rendszerváltás előtti, illetve az azt követő szociológiai és szociográfiai tapasztalatokkal vetem össze. A megismert jelenségek egy részének értelmezéshez a nemzetközi szakirodalom nagyvárosi szegregátumokkal foglalkozó kutatásait hívtam segítségül.

A kvalitatív módszerek alkalmazásával született megállapításaimat a fejezetek egy részében a rendelkezésre álló statisztikai és adminisztratív adatok (lakhatási, foglalkoztatási, egészségügyi stb. mutatók) másodelemzésével is megkíséréltem alátámasztani.

3 Az eredmények tézisszerű felsorolása

A nyolcvanas években Budapestre költöző családok számára a főváros eredetileg a kiemelkedést jelentette, ám a rendszerváltás után társadalmi mobilitásuk megrekedt. Az ipari segédmunka-lehetőségek csökkenésével, az iskolázatlanság terhével sújtottak helyzete a Magdolna-negyedben is egyfajta "osztály-jellegű bezáródásként" írható le. Miután az intézményi nexusok jelentős részben a munkához kötődnek, a hivatalos és rendszeres jövedelmek megszűnése nemcsak a kiszámítható megélhetés, hanem a jogviszonyok, társadalmi kapcsolatok elvesztését eredményezte. Az intézményes kapcsolatok hiánya miatt felértékelődő baráti és munkajellegű viszonyaik mára a rokonsági-szomszédsági kapcsolatokra szűkültek be. Utóbbi állítás igazolásához a következő hipotézisek alátámasztására vállalkozom:

- A hazai szakirodalom a kiterjesztett családok leírása során a vérségi kötelékek szervező erejét emeli ki (Durst 2002, Kovai 2015), ám legálabb ennyire igaz, hogy erős kapcsolataik idővel szintén "családiakká", "fogadott családiakká" válnak. A "nagyháztartás" az egymással valamiféle gazdasági kooperációban, cserehálózatban együttműködő személyek közösségét öleli fel. Bár a vérségi kötelékek olykor evidensen adóttak, máskor a bekerülésben prioritást élveznek, a „nagyháztartás” nem elsősorban a rokoni viszonyokra, hanem a közös boldogulásra szerveződik.
- Mialatt fővárosi körülmények között a vérségi kapcsolatok egy része elveszíti funkcionális szerepét, más közelségi viszonyok felértékelődnek. A megélhetésben a legkülönbélebb kölcsönösségeket rutinná emelő „nagyháztartás” gyakran a közvetlen szomszédságot, a jövedelemszerzési tevékenységek állandó részvevőit is magába olvasztja.

- A rokonsági-szomszédsági kapcsolatok szervező ereje nem csupán a jövedelemszerzési, hanem a fogyasztási viszonyokat is meghatározza. Míg a polgári világban a háztartás az egy kasszáról élők csoportját jelöli, az általam vizsgált szegény családok esetén a közösen gazdálkodók köre – Polányi Károly “szubsztantív gazdaság” fogalmára utalva (Polányi 1976, Krémer 2015) – szélesebben értelmezendő: a piacin kívül magában foglalja az egyéb gazdasági motívumokban (önellátásban, ajándékok reciprocitásában, közösségi redisztribúcióban stb.) való együttműködést is.
- A fővárosi szegregátumok nem tekinthetők valós vagy képletes falakkal körülvárt egységeknek, ugyanakkor számos jel mutat arra, hogy e területeknek létezik egy “társadalmi gravitációs erőtere”, amely az itt élőket korlátozza lakóhelyeik tartós elhagyásában. A társadalmi kapcsolatoknak és a hétköznapi mozgásoknak megfigyelhető egy, a szegregációs határoknál tágabb, ám a város egészénél lényegesen szűkebb rádiusza.
- A Magdolna negyed az erős kötések értelmében sem tekinthető közösségnek: az intenzív kapcsolatok köre szűkebb, mint a negyed egésze. Intézményi kapcsolataik a megszokottnál ritkábbak és gyengébbek, ám megszerzett gyenge kötéseiket „domesztikálni” igyekeznek. Bizalmi viszonyaikat a „stabil gyenge kapcsolataikra” (környező boltok, segítő intézmények dolgozói stb.) is kiterjesztik.
- A fővárosi roma szegény családok társadalmi és fizikai mobilitásának korlátai nem elsősorban jogi normákban, explicit szabályokban keresendők. A budapesti szegény közösségek beszűkülési-bezárkózási tendenciái a túlélési stratégiák és kooperációs kényszerek sajátosságaiban keresendők. A szívességi és cserehálózatok viszonyosságai az abban részt vevők számára egyfajta biztonsági háló szerepet töltenek be. Az egyéni érdek követésén túlmutató informális szokásrendek, közösségi kötelek azonban mobilitást csökkentő erőként is működnek.
- A városrehabilitációs kísérletek sokszor éppen a jövedelemszerzési-gazdálkodási együttműködések alapját jelentő kooperációs hálózat fenntartását nehezítik meg (Csizmady 2011, 2012).
- A kétezres évek városrehabilitációs programjainak hatására a főváros „történelmi szegénynegyedei” még inkább fragmentálttá váltak, széttöredeztek. Ennek megfelelően kutatási területemen háromféle szegregációs minta figyelhető meg: A rehabilitációban részt vett és az abból kimaradt bérházak, valamint az adott területen létrejött új építésű társasházak utcán belüli arányai határozzák meg a társadalmi, demográfiai és etnikai csoportok térbeli elkülönülését.

- Az utcacsoportokban, bérházcsoportokban koncentrálódó szegény családok esetén a fizikai elszigeteltség helyett a formális és informális kapcsolatok arányeltolódása, az intézményen kívüliség a legfontosabb egyenlőtlenségi tényező. A hivatalos világból kiszorult rétegek számára az írásbeliség, a kontraktuális ügyletek helyett szokásrendiségek, emberi kötelékek látják el az intézmények funkcióit.
- Noha a romák társadalmi kapcsolatait vizsgáló felmérések szerint a cigány nők férfi társaiknál szűkebb és etnikailag homogénebb baráti-ismeretségi viszonyokkal rendelkeznek (Albert – Dávid 2006), a tömbrehabilitációk hatására a fővárosban ellenkező kép rajzolódik ki. A helyi intézmények mindennapjaiban elsősorban a családok nőtagjai vesznek részt.

Hivatkozott irodalom

Albert, F. – Dávid, B. (2006): A kapcsolati tőke dimenziói etnikai metszetben. In: Társadalmi Riport 2006. TÁRKI, Budapest

http://www.tarsadalomkutatas.hu/kkk.php?TPUBL-A-716/publikaciok/tpubl_a_716.pdf (utolsó letöltés: 2020.08.21.)

Csizmady, A. (2011): Városrehabilitáció és sebezhetőség. In: Tamás, P. – Bulla, M. (szerk.): Sebezhetőség és adaptáció – A reziliencia esélyei. MTA Szociológiai Intézet, Budapest

Csizmady, A. (2012): A várostervezési eszközök hatása a leszakadó rétegek integrációjára. In: Kovách Imre (szerk.): Társadalmi integráció a jelenkori Magyarországon. MTA Társadalomtudományi Kutatóintézet, Argumentum Kiadó, Budapest

Durst, J. (2002): „Innen az ember jobb, hogyha meg is szabadul” - Megélhetési stratégiák egy kistalusi cigány közösségben. Esély 2002/4

György, E. (2009): A „Nyolcker – egy városnegyed, mint reprezentációs eszköz, Régió, Kisebbség, Politika, Társadalom, 20. évfolyam, 2009/ 4, 119-134.

<http://epa.oszk.hu/00000/00036/00076/pdf/119-134.pdf> (Utolsó letöltés: 2019.01.31.)

György, E. (2012): A Nyolcker a rendszerváltás után -egy városnegyed identitásának meghatározása, doktori értekezés

https://www.academia.edu/29728975/A_Nyolcker_a_rendszerv%C3%A1lt%C3%A1s_ut%C3%A1n_-_egy_v%C3%A1rosnegyed_identit%C3%A1s%C3%A1nak_meghat%C3%A1roz%C3%A1sa (Utolsó letöltés: 2019.01.31.)

Kovai, C. (2015): A cigány-magyar különbségtétel és a rokonság, doktori értekezés.

http://www.rkk.hu/rkk/publications/phd/kovai_ertekezes.pdf (utolsó letöltés: 2020.08.21.)

Krémer, B. (2015): Az „új közgazdaságtanról” – Polányi Károly kölcsönbe vett szemüvegén keresztül... (Heurisztika és program). Szociológiai Szemle, 26 (1): 49-95.

http://www.szociologia.hu/dynamic/kremer_49_95_oldal.pdf (Utolsó letöltés: 2018.05.21)

Ladányi, J. (2005): Rehabilitáció budapesti módra. In: Magyar Építőművészet, 6. szám

Park, R. E. – Burgess, E. W. (1984): The city - Suggestions for Investigation of Human Behavior in the Urban Environment, University of Chicago Press, Chicago

Polányi, K. (1976): Az archaikus társadalom és gazdaság szemlélet. Társadalomtudományi Könyvtár, Gondolat Kiadó, Budapest

Young, M. – Willmott, P. (1999): Család és rokonság Kelet-Londonban, Új Mandátum Kiadó, Budapest

Nyilvántartási szám: DEENK/264/2020.PL
Tárgy: PhD Publikációs Lista

Jelölt: Balázs András
Doktori Iskola: Humán Tudományok Doktori Iskola
MTMT azonosító: 10052460

A PhD értekezés alapjául szolgáló közlemények

Magyar nyelvű tudományos közlemények hazai folyóiratban (4)

1. **Balázs, A.**: A fővárosi roma szegény családok kapcsolathatárai.
Metszetek. 9 (1), 97-120, 2020. EISSN: 2063-6415.
DOI: <http://dx.doi.org/10.18392/metsz/2020/1/7>
2. **Balázs, A.**: A Magdolna negyedben élő roma szegény családok társas kapcsolatai és baráti viszonyai.
socio.hu. közlésre elfogadva, 1-28, 2020. EISSN: 2063-0468.
3. **Balázs, A.**: A fővárosi roma szegény családok jövedelemszerzési és gazdálkodási sajátosságai.
Metszetek. 6 (3), 110-128, 2017. EISSN: 2063-6415.
DOI: <http://dx.doi.org/10.18392/metsz/2017/4/10>
4. **Balázs, A.**: A magán és közösségi lét terei és helyszínei, a tulajdon szerepe a társadalom perifériáján élő fővárosi roma közösségekben.
Metszetek. 4 (3), 3-13, 2015. EISSN: 2063-6415.
DOI: <http://dx.doi.org/10.18392/metsz/2015/3/1>

További közlemények

Magyar nyelvű tudományos közlemények hazai folyóiratban (4)

5. **Balázs, A.:** A lokális integráció eszközei és szereplői Móron.
Kult. Köz. 11 (2), 9-21, 2020. ISSN: 0133-2597.
DOI: <http://dx.doi.org/10.35402/kek.2020.2.2>
6. **Balázs, A.:** A rendetlenség terjedése.
Metszetek. 7 (4), 255-259, 2018. EISSN: 2063-6415.
DOI: <http://dx.doi.org/10.18392/metsz/2018/4/14>
7. **Balázs, A.:** Kint és bent háromszor.
Metszetek. 6 (3), 178-184, 2017. EISSN: 2063-6415.
DOI: <http://dx.doi.org/10.18392/metsz/2017/4/12>
8. **Balázs, A.:** Az új típusú droghasználat szerepe és megjelenése a társadalom periferiáján élő fővárosi roma közösségekben.
Metszetek. 4 (4), 104-114, 2015. EISSN: 2063-6415.
DOI: <http://dx.doi.org/10.18392/metsz/2015/4/7>

Egyéb folyóiratközlemények (1)

9. **Balázs, A.:** Interetnikus konfliktus a vásárlás során.
Metszetek. 6 (Klsz.), 252-254, 2017. ISSN: 2063-6415.
DOI: <http://dx.doi.org/10.18392/metsz/2017/2/2>

Magyar nyelvű absztrakt kiadványok (1)

10. **Balázs, A.:** A fővárosi roma szegény családok jövedelemszerzési és gazdálkodási sajátosságai.
In: Tavasz szél konferencia 2018 Nemzetközi multidiszciplináris konferencia :
Absztraktkötet. Szerk.: Keresztes Gábor, Doktoranduszok Országos Szövetsége, Budapest,
475, 2018. ISBN: 9786155586262

Ismeretterjesztő, népszerűsítő cikkek (1)

11. **Balázs, A.:** Mi fán terem a viselkedési közgazdaságtan?
Munkaügyi Szle. 61 (1), 54-56, 2018. EISSN: 2064-3748.

A DEENK a Jelölt által az iDEa Tudóstérbe feltöltött adatok bibliográfiai és tudományometriai ellenőrzését a tudományos adatbázisok és a Journal Citation Reports Impact Factor lista alapján elvégezte.

Debrecen, 2020.09.10.

